

قانون مجازات اسلامی

چاپ هجدهم

مشمول بر:

قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی؛
کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده)
مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی؛
قانون جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸/۳/۵ با اصلاحات بعدی؛
قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹/۲/۲۳؛
آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور؛
جداول تطبیق مواد ق.م.ا. ۱۳۹۲.م.ا.ق. با ق.م.ا. ۱۳۷۰ و برعکس؛
فهرست کتاب، بخش، فصل و مبحث‌های قوانین یادشده؛
یادداشت‌های تنقیحی و توضیحی و

معاونت حقوقی ریاست جمهوری

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

دی ماه ۱۴۰۲

شناسنامه کتاب

عنوان کتاب: قانون مجازات اسلامی

تهیه و تنظیم: امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

ناشر: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری

لیتوگرافی و چاپ: اداره چاپ و انتشار

چاپ اول: فرورداد ماه ۱۳۹۲

چاپ هفدهم (ویرایش یا دهم): مهرماه ۱۴۰۲

چاپ هجدهم: دی ماه ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۴۶-۵۴-۶

محرران	
تدوین و تنقیح	رضا فانی گیاشی- حمید نطقی طاهری
آماده سازی	لیلا صمدی
لیتوگرافی و چاپ	علی ابراهیمی دهشیری- امسان گیلک مسینی- سعید پامی
زیر نظر	مهدی مهدی زاده - سید رحمان سلامت

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، مراتب سپاس خود را از جناب آقای عباسعلی رحیمی اصفهانی که در تدوین و تنقیح چاپ های اول تا هشتم و خانم ها فاطمه منتصر اسدی و سرور مهتری طاهری که در تدوین و تنقیح و خانم ها آریتا خورشیدی، ریحانه سیفی و فاطمه احسانی که در آماده سازی چاپ های پیشین این کتاب همکاری کرده اند اعلام می دارد.

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر برای معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری محفوظ است.

فیفا

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان قراردادی: ایران، قوانین و امکام

عنوان و نام پدیدآور: قانون مجازات اسلامی، مشتمل بر قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی؛ کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ با اصلاحات و ...؛ تهیه و تنظیم: امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری؛ تدوین و تنقیح: رضا فانی گیاشی، حمید نطقی طاهری؛ زیر نظر: مهدی مهدی‌زاده، سید رحمان سلامت.

مشخصات نشر: تهران: ریاست جمهوری، معاونت حقوقی، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، اداره چاپ و انتشار، دی ماه ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۳۹۶ صفحه.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۴۶-۵۴-۶

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: حقوق جزا- ایران- Criminal law- Iran

موضوع: مجازات- ایران- Punishment- Iran

شناسه افزوده: ایران، ریاست جمهوری، معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، اداره چاپ و انتشار

رده‌بندی کنگره: KMH۳۷۹۴

رده‌بندی دیویی: ۳۴۵/۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۶۷۶۸۰

%% %% %% %% %% %% %% %% %% %% %% %% %% %% %% %%

اداره چاپ و انتشار معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

نشانی: تهران- خیابان ولی‌عصر (عج) - قبل از چهارراه جمهوری اسلامی شماره ۱۱۵۸

دورنگار: ۶۶۴۹۲۷۰۷ - ۹۸۲۱ + تلفن: ۶۶۴۹۲۷۰۸ - ۹۸۲۱

کدپستی: ۱۳۱۶۷۶۷۴۵۱ پست الکترونیک: law@iripo.ir

پایگاه اینترنتی: www.dotic.ir

پیشگفتار

قانون مجازات اسلامی پس از مدت‌ها بحث و بررسی و تبادلات مکرر بین مجلس و شورای نگهبان در اول اردیبهشت ماه ۱۳۹۲ به صورت آزمایشی (به مدت ۵ سال) به تصویب کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی رسید و در یازدهم اردیبهشت‌ماه نیز تأیید نهایی شورای نگهبان را دریافت کرد و سپس بر اساس ماده واحده قانون دائمی شدن قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۷/۳/۹، از تاریخ انقضای مدت اجرای آزمایشی، دائمی گردید. این قانون مشتمل بر ۷۲۸ ماده، از تاریخ ۱۳۹۲/۳/۲۲ لازم‌الاجرا و جانشین ۴۹۷ ماده اولیه قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن شد. به موجب ماده ۷۲۸ این قانون، قوانین متعددی صریحاً نسخ گردیده؛ هرچند برخی از این قوانین قبلاً نیز صریحاً یا ضمناً نسخ شده بود؛ لکن با عنایت به نظر قانونگذار دایر بر توسل به نسخ صریح به جای نسخ ضمنی بر نسخ پاره‌ای از آنها مجدداً تأکید شده است. باید عنایت داشت همان‌گونه که قانونگذار نیز در ماده ۷۲۸ ق.م.ا. ۱۳۹۲ تصریح کرده است این فهرست جنبه احصایی ندارد و شامل سایر قوانین مغایر نیز می‌گردد؛ در ویرایش مجموعه تفقیحی جرایم و مجازات‌ها برخی از موارد نسخ‌های ضمنی حسب مورد در پاورقی‌ها تذکر داده شده است.

سعی قانونگذار در روند طولانی تصویب و تأیید قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ را در چند محور اساسی می‌توان خلاصه کرد:

الف - ضابطه‌مند نمودن اعمال تخفیف و تبدیل مجازات در جرایم تعزیری؛
ب - تبیین تفصیلی مجازات شروع به جرم و اختصاص فصل مستقلی برای آن و نسخ ضمنی احکام پیشین در این خصوص.

ج - استفاده از دستاوردهای جدید حقوق کیفری در سطح جهان چون نرخ جزای نقدی روزانه با توجه به درآمد محکوم‌علیه، جایگزین‌های مجازات حبس، معافیت از کیفر، تعویق صدور حکم، تعویق مراقبتی، تعلیق اجرای مجازات، نظام نیمه آزادی، تغییر نگرش در شمول مرور زمان در جرایم تعزیری، توجه خاص به برخی از جرایم از جمله جرایم

سازمان یافته، نظارت دادگاه در طول اجرای مجازات و امکان بازنگری در احکام صادره، افزایش اختیارات نظارتی قاضی اجرای احکام، پر رنگ شدن نقش مددکاران اجتماعی، مسؤول تلقی نمودن اشخاص حقوقی و...؛

د- استفاده از تجارب قضایی و آرای محاکم و دیوان عالی کشور، نظرات قضات و حقوقدانان، پژوهش‌های فقهی علماء و طلاب علوم دینی پس از پیروزی انقلاب اسلامی؛

ه- دگرگونی در حقوق کیفری زنان و نوجوانان از جمله پرداخت مابه‌التفاوت دیه (زن و مرد) توسط یک نهاد عمومی (صندوق تأمین خسارت‌های بدنی) و یا افزایش تعهدات حکومت (بیت‌المال) در جبران خسارات وارده به افراد، امکان تخفیف در اعمال مجازات و تعیین مجازات‌های خاص برای نوجوانان مابین سنین بلوغ شرعی و ۱۸ سالگی با توجه به ویژگی‌های آنان و... که انشاءالله در یادداشت‌های تنقیحی نسخه حاضر و ویرایش‌های آتی قانون تا حد امکان بر بیان آن سعی خواهد شد.

کتاب حاضر به‌عنوان یکصد و هفتاد و چهارمین اثر از مجموعه‌های سارع (سری اطلاع‌رسانی عمومی قوانین) مشتمل بر متن دو قانون مجازات اسلامی مصوب سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۹۲ و اصلاحات و الحاقات بعدی آنها می‌باشد و تا آذرماه ۱۴۰۲ به‌روزرسانی گردیده است. نکته دارای اهمیت در کتاب حاضر، لحاظ آثار تنقیحی قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹/۲/۲۳ می‌باشد؛ که به دلیل نوع قانونگذاری مقنن، اعمال برخی احکام آن در قانون مجازات اسلامی با صعوبت و پیچیدگی‌های فراوانی همراه گردید اما با تلاش و همت همکاران این معاونت و بهره گرفتن از نظرات برخی استادان، در نهایت، به انجام رسید. در این خصوص، ملاحظه و دقت در زیرنویس‌های توضیحی و تنقیحی ارایه‌شده، مورد تأکید است. همچنین به منظور در دسترس بودن قانون مزبور، متن این قانون نیز به صورت مستقل در کتاب حاضر، درج گردید. علاوه بر این، دو جدول تطبیقی مواد ق.ا.م. ۱۳۹۲ با مواد ق.ا.م. ۱۳۷۰ و جدول تطبیقی مواد ق.ا.م. ۱۳۷۰ با مواد ق.ا.م. ۱۳۹۲ نیز به آن الحاق شده است شاید که تا حدودی از صعوبت اجرای قانون، به‌ویژه برای دست‌اندرکاران امر قضا و نیز کسانی که سابقه کار و آشنایی قبلی با قانون مصوب ۱۳۷۰ و رویه‌های حقوقی و قضایی آن را دارند کاسته شود. گرچه کتاب‌های سارع،

به ارایه متن برخی قوانین و مقررات مهم اختصاص یافته و دارای حداقل زیرنویس‌های توضیحی است؛ در عین حال، این کتاب همانند دیگر آثار منتشره معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، دارای وصف «تنقیحی» می‌باشد و در حد حوصله کتاب حاضر، پاره‌ای یادداشت‌های تنقیحی یا توضیحی مختصر و عمدتاً اشاره‌وار همراه با درج نشان آن معاونت (۱) نیز بدان افزوده و به قوانین، مقررات و آرای مربوط ارجاع داده شده است.

به آن دسته از مخاطبان عزیز که به مطالعه عمیق‌تر و ملاحظه توضیحات مفصل تنقیحی و... تمایل دارند توصیه می‌شود به مجموعه تنقیحی قوانین و مقررات جرایم و مجازات‌ها (چاپ چهاردهم - مردادماه ۱۴۰۱) با لحاظ آخرین تغییرات و اصلاحات همراه با یادداشت‌های توضیحی و تنقیحی و درج آرای وحدت‌رویه و اصراری دیوان‌عالی کشور، نظرات مشورتی قوه قضائیه، واژه‌نامه‌های تفصیلی و... مراجعه کنند. همچنین با توجه به حجم زیاد مجموعه و صعوبت جابه‌جایی مطالب مندرج در مجموعه فوق، خلاصه و برگزیده‌ای از آن نیز برای کاربران در قطع رقعی منتشر شده است. (۱)

امید است مسؤولان، کارگزاران نظام، صاحب‌نظران و عموم مردم از اثر حاضر به نحو شایسته بهره ببرند و با ارایه نظرات، راهنمایی‌ها و پیشنهادهای خویش، ما را در ارتقای کیفی مجموعه‌های بعدی راهنما و یاور باشند. (۲)

محمد دهقان

معاون حقوقی رئیس‌جمهور

۱ - برای ملاحظه تمامی قوانین و مقررات مربوط، به سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران که علاوه بر سایت اینترنتی دولت برای دستگاه‌های اجرایی، از طریق نشانی www.qavanin.ir قابل دسترسی برای عموم مردم و علاقه‌مندان می‌باشد مراجعه شود.

۲ - نظرات، انتقادات و پیشنهادهای خود را به نشانی: تهران - خیابان پاستور - نهاد ریاست‌جمهوری - معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری یا پست الکترونیک law@iripo.ir ارسال فرمایید. در ضمن دورنگار ۶۶۴۹۲۷۰۷ - ۶۶۴۹۲۷۰۷ و ۶۴۴۵۵۵۱۱ - ۰۲۱ نیز آماده دریافت و استماع نظرات علاقه‌مندان و صاحب‌نظران می‌باشد.

فهرست‌ها

فهرست مندرجات

ردیف	عنوان	صفحه
۱	پیشگفتار	۴
۲	فهرست کتاب، بخش، فصل و مبحث‌های قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی	۸
۳	فهرست کتاب، بخش، فصل و مبحث‌های کتاب پنجم - قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی	۱۳
۴	فهرست تاریخی قوانین و مقررات (مندرج در زیرنویس‌ها)	۱۶
۵	فهرست آرای وحدت‌رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور (مندرج در زیرنویس‌ها)	۲۰
۶	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی	۲۱
۷	کتاب پنجم - قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی	۲۳۵
۸	قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹/۲/۲۳	۳۶۰
۹	جدول تطبیق مواد ق.م.ا. ۱۳۹۲ با ق.م.ا. ۱۳۷۰	۳۶۸
۱۰	جدول تطبیق مواد ق.م.ا. ۱۳۷۰ با ق.م.ا. ۱۳۹۲	۳۸۵